

УДК 332.334.4

О. С. Дорош,

д. е. н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ

O. Dorosh,

Doctor of Economy, Associate Prof., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

LAND INVENTORY: METHODOLOGICAL APPROACHES TO ITS IMPLEMENTATION

У статті проаналізовано результати проведення робіт з інвентаризації земель населених пунктів та земель несільськогосподарського призначення за їх межами в Україні упродовж 1991—2015 років. Виявлено, що у більшості областей, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі обсяг виконаних робіт є недостатнім та не сягає 40% від запланованого обсягу. Відсутність у держави повної, об'єктивної та достатньої інформації стосовно стану земель унеможлиблює виконання на належному рівні управлінських функцій з планування, моніторингу та контролю їх використання. Для вирішення цієї проблеми у статті запропоновано методичні підходи до проведення інвентаризації земель, порядок її здійснення в населених пунктах та вирішення цих питань стосовно земель несільськогосподарського призначення за їх межами через розроблення технічної документації із землеустрою при виконанні відповідних робіт.

The article analyzes results of the work on land inventory of settlements and agricultural lands in 1991—2015. It was found that in most regions, in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol volume of work performed is insufficient and does not reach 40% of the planned amount. The absence of complete, objective and sufficient information for the state on land use makes impossible implementation at the appropriate level of managerial functions in planning, monitoring and control. For solving this problem methodical approaches to land inventory, order of its implementation in the settlements and solving these issues concerning non-agricultural land through the development of technical documentation on land management in the performance of the relevant work.

Ключові слова: інвентаризація земель, методичні підходи, технічна документація, топографо-геодезичні роботи, погодження технічної документації, затвердження технічної документації.

Key words: land inventory, methodological approaches, technical documentation, surveying, coordination of technical documentation, approval of technical documentation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Виконання на належному рівні управлінських функцій держави щодо планування, моніторингу та контролю за використанням та охороною земель залежить від наявної повної, об'єктивної та достатньої інформації щодо них. Важливим джерелом отримання такої інформації є проведення інвентаризації земель, яка передбачає встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж,

розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервація деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель; встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх

основі ефективних управлінських рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Крім цього, проведення інвентаризації земель забезпечить найефективніше використання земель, прискорить проведення робіт по розмежуванню земель державної та комунальної власності, створить сприятливі умови для формування прозорого земельного ринку.

Тому для проведення інвентаризації земель в межах всієї України необхідно сформулювати єдині методичні підходи та розробити порядок виконання відповідних робіт.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням питань із проведення робіт по інвентаризації земель присвячено праці М. Калужного, Й. Дороша, А. Мартина, М. Стецюка, А. Третяка та ін. Проте назріла потреба у формуванні єдиних методичних підходів до технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель в Україні та порядку виконання цих робіт.

ЦІЛІ СТАТТІ

Формулювання цілей статті — проаналізувати результати проведення робіт з інвентаризації земель, виявити проблемні питання, що стримують їх виконання та запропонувати єдині методичні підходи щодо порядку проведення відповідних робіт.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

З прийняттям Закону України "Про Державний земельний кадастр" постала нагальна потреба у формуванні єдиної державної геоінформаційної системи відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільового призначення, обмежень у їх використанні, а також даних про кількісну і якісну характеристику земель, оцінку земель, про розподіл земельних ділянок між власниками і користувачами. Отримання цієї інформації є можливим через проведення інвентаризації земель.

За даними Держгеокадастру в Україні станом на 1 квітня 2015 року із загальної площі земель населених пунктів — 7554,11 тис. га проінвентаризовано 5 115,99 тис. га земель, що становить 67,7%. Відповідно із загальної площі земель несільськогосподарського призначення — 10 525,20 тис. га за межами населених пунктів проінвентаризовано 8 390,69 тис. га, що становить 79,7%. Темпи виконання цих робіт у регіонах різняться. У межах населених пунктів ці

показники коливаються від 40,9% до 96,3%. За межами населених пунктів інвентаризація земель несільськогосподарського призначення повністю завершена у Закарпатській та Чернівецькій областях. Проте у решти областях виконана робота фіксується у межах від 16,9% до 95,5%. У ряді областей, АР Крим та місті Севастополі обсяг виконаних робіт є недостатнім та не сягає 40% від загального обсягу. Вирішення цієї проблеми потребує уваги з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Виконання робіт з інвентаризації земель, порядок їх проведення регулюються Земельним кодексом України, Законами України "Про землеустрій", "Про Державний земельний кадастр" а також спеціальною постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 року № 513 "Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель".

Підставою для проведення робіт з інвентаризації земель є рішення відповідного органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування щодо виконання відповідних робіт, договори, укладені між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою, судові рішення.

Оскільки результатом проведення робіт з інвентаризації земель є технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель (далі — технічна документація), пропонуємо сформулювати єдині методичні підходи та розробити порядок виконання відповідних робіт.

Замовниками технічної документації можуть бути органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим чи органи місцевого самоврядування, землевласники та землекористувачі (далі — замовники). Розробниками (виконавцями) технічної документації — юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням, та у складі яких працює за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землепорядників, які є відповідальними за якість робіт із землеустрою; або фізичні особи-підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землепорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

Для проведення інвентаризації земель замовник укладає з розробником договір про

виготовлення технічної документації, в якому відображаються вартість і строк виконання робіт. До договору додається технічне завдання на виконання робіт з інвентаризації земель.

Технічне завдання на проведення робіт з інвентаризації земель видається замовником та погоджується виконавцем і включає: підставу для проведення робіт, мету робіт, коротку характеристику об'єкта, вихідні дані для проведення робіт, вимоги до розроблення технічної документації, очікувані результати та порядок реалізації робіт, матеріали, які подаються після закінчення робіт, порядок здачі технічної документації.

Об'єктами інвентаризації є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, окремі земельні ділянки, категорії земель тощо.

Вихідні дані надаються виконавцю замовником робіт у термін, визначений договором та включають:

- матеріали з Державного фонду документації із землеустрою;

- відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній формі, у тому числі з Поземельної книги; книги записів реєстрації державних актів на право власності на землю та на право постійного користування землею, договорів оренди землі; файлів обміну даними про результати робіт із землеустрою;

- містобудівну документацію, затверджену в установленому законодавством порядку;

- планово-картографічні матеріали, в тому числі ортофотоплани;

- відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обмежень;

- копії документів, що посвідчують право на земельну ділянку або підтверджують сплату земельного податку;

- матеріали щодо якісного стану земельних ділянок.

Перелік вихідних даних, необхідних для проведення інвентаризації земель, залежить від об'єкта інвентаризації та обов'язково зазначається в технічному завданні на виконання робіт.

Під час проведення інвентаризації земель установлення меж земельних ділянок в натурі (на місцевості), закріплення їх межовими знаками та оформлення документів, що посвідчують право на земельну ділянку, не здійснюються. За винятком, передбаченим розділом 7 "Прикінцеві та перехідні положен-

ня" Закону України "Про Державний земельний кадастр", в якому зазначено, що до державної реєстрації права державної чи комунальної власності на земельні ділянки формування земельних ділянок за рахунок земель державної та комунальної власності, визначення їх угідь, а також віднесення таких земельних ділянок до певних категорій може здійснюватися на підставі матеріалів інвентаризації земель, проведеної за рішенням: у межах населених пунктів — сільських, селищних, міських рад, за їх межами — районних державних адміністрацій. Формування земельних ділянок у такому порядку може здійснюватися один раз.

Комплекс робіт з інвентаризації земель включає наступні етапи:

- підготовчі роботи;

- топографо-геодезичні роботи;

- камеральні роботи;

- складення і оформлення технічної документації;

- погодження та затвердження технічної документації.

Підготовчі роботи. Підготовчі роботи включають збір та аналіз виконавцем вихідних даних для проведення інвентаризації земель, складення робочого інвентаризаційного плану.

Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у межах міст та селищ — у масштабі не дрібніше 1:5000, у межах сільських населених пунктів — у масштабі не дрібніше 1:2000, у межах територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад — у масштабі не дрібніше 1:10000, у межах районів — у масштабі 1:25000 із зазначенням меж:

- об'єкта інвентаризації;

- адміністративно-територіальних одиниць, які увійшли до складу об'єкта інвентаризації;

- територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад;

- земель усіх форм власності;

- земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру;

- обмежень (обтяжень) у використанні земельних ділянок;

- земельних угідь.

Межі земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру, обмежень (обтяжень) у їх використанні та угідь відобра-

жаються на робочому інвентаризаційному плані у масштабі не дрібніше 1:10000.

Топографо-геодезичні роботи. Достовірність інвентаризації земель у значній мірі залежить від повноти та якості виконання топографо-геодезичних робіт, які є складовою земельпорядних робіт і виконуються у польових та камеральних умовах. Основними принципами виконання топографо-геодезичних робіт є:

- вибір раціональної технології виконання робіт, яка максимально враховує наявні вихідні матеріали, є найменш затратною у конкретних умовах та забезпечує точність, задану відповідними нормативними документами;

- технології окремих видів робіт мають відповідати існуючим нормативним документам, які регламентують порядок виконання земельпорядних та топографо-геодезичних робіт;

- забезпечення належного документування робіт, яке гарантує чітке уявлення про застосовані технології та порядок проведення робіт, підтверджує факти виконання робіт, а також дозволяє відтворити та перевірити всі стадії виконаних робіт;

- на всіх етапах виконання робіт мають закладатися заходи з внутрішнього контролю якості їх проведення виконавцем, а над результатами робіт, що наводяться у земельпорядній документації — зовнішній контроль якості як кінцевих продуктів, так і відповідних виробничих процесів.

Топографо-геодезичні роботи виконуються в єдиній державній системі координат або похідній від неї з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень (обтяжень) у їх використанні та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі межі під час виконання підготовчих робіт.

Під час виконання топографо-геодезичних робіт також здійснюється обстеження земельних ділянок на наявність та/або відсутність електромереж напругою 0,4 кВ і більше, магістральних трубопроводів та інших об'єктів, для яких створюються охоронні, захисні та інші зони з особливими умовами користування.

Знімання на місцевості виконується з використанням супутникових геодезичних приймачів ГНСС, електронних тахеометрів, теодолітів тощо відповідно до вимог Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА — 2.04 — 02 —

98), затвердженої наказом Головного управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України від 09.04.1998 № 56, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 червня 1998 року за № 393/2833, та Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, затвердженої наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 18.05.2010 № 376, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 червня 2010 року за № 391/17686.

Вимірювальне обладнання, яке використовується для виконання топографо-геодезичних робіт, повинно мати:

- сертифікат відповідності геодезичних приладів, згідно з наказом Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 19.02.2002 № 100 "Про затвердження Порядку оформлення та видачі сертифікатів затвердження типу засобів вимірювальної техніки, сертифікатів відповідності засобів вимірювальної техніки затверженому типу та свідоцтв про визнання затвердження типу засобів вимірювальної техніки" (у виробника/розповсюдника геодезичного обладнання);

- свідоцтво Комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації (Держстандарту) щодо проходження приладами та обладнанням, що використовуються для метрологічної повірки.

У залежності від використаних методів польових вимірювань та геодезичного обладнання, яке застосовується для створення планової геодезичної основи (знімальної мережі) та виконання топографо-геодезичних робіт, можливі наступні варіанти представлення результатів виконання польових робіт:

- у разі використання теодолітів, мірних стрічок та рулеток:

- схема знімальної геодезичної основи, яка виконується на топографічній основі, з позначенням прив'язки її до ДГМ чи ГМЗ;

- польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);

- журнал лінійно-кутових вимірювань (завірений печаткою виконавця);

- відомість обробки та характеристики визначення точок знімальної основи;

- відомість обчислення координат об'єктів кадастрової зйомки (меж, угідь, обмежень тощо);

- у разі використання електронного тахеометра:

Таблиця 1. Зведена порівняльна таблиця даних інвентаризації земель

№ на плані	Власники землі, землекористувачі та землі державної (комунальної) власності не надані у власність або користування	Площа, відповідно до державної статистичної звітності, га	Площа, встановлена за результатами інвентаризації земель, га	Різниця, га
1				
2				
3				
Всього земель				

— схема знімальної геодезичної основи, яка виконується на топографічній основі, з позначенням пунктів прив'язки до ДГМ чи ГМЗ;

— польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);

— роздрукований електронний польовий журнал (завірений печаткою виконавця);

— відомість обробки та характеристики визначення точок знімальної основи;

— відомість обчислення координат об'єктів кадастрової зйомки (меж, угідь, обмежень тощо);

— результати вимірювань в електронному вигляді — у файлі формату *.sdr);

у разі використання приймачів ГНСС (з безпосередньою прив'язкою до пунктів ДГМ):

— схема спостережень з позначенням прив'язки до пунктів ДГМ чи ГМЗ;

— польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);

— графік сеансу супутникових спостережень або протоколи супутникових геодезичних спостережень;

— відомість оброблення векторів;

— відомість координат вихідних та вимірюваних пунктів з оцінкою точності;

— результати спостережень в електронному вигляді — у файлі формату Rinex.2x);

у разі використання УПМ ГНСС, інших перманентних мереж:

— схема мережі з позначенням прив'язки до пунктів мереж спостережень ГНСС;

— польовий абрис земельної ділянки з описом її меж та прив'язкою до точок знімальної основи (завірений печаткою виконавця);

— опис технології виконання спостережень;

— результати розрахунків координат вимірюваних точок;

— результати оцінки точності спостережень (принаймні, СКП);

— звіт про результати врівноваження, що генерується програмним забезпеченням постобробки;

— файли "сирих" спостережень з кожного приймача (ровера) ГНСС у стандартному обмінному форматі (Rinex.2x);

— файли, отримані у постачальника сервісу та використані в процесі пост-обробки;

— звіт в стандартному форматі LandXML (при використанні режимів RTK-знімання).

Для забезпечення необхідної точності відображення прийнятої облікової одиниці площі гранична похибка поворотних точок меж земельних ділянок відносно найближчих пунктів державної геодезичної мережі не повинна перевищувати:

— у місті Києві, Севастополі та містах обласного підпорядкування — 0,1 метра;

— в інших містах та селищах — 0,2 метра;

— у селах — 0,3 метра;

— за межами населених пунктів — 0,5 метра.

Під час проведення інвентаризації земель площа земельної ділянки визначається з точністю до 1 кв. метра з урахуванням граничної похибки масштабу плану у разі, коли координати поворотної точки межі визначаються з точністю до 0,01 метра.

У тих випадках, коли координати знімальної мережі визначаються не безпосередньо від пунктів Державної геодезичної мережі, а від станцій постійнодіючої мережі спостережень глобальних навігаційних супутникових систем (УПМ ГНСС) необхідно дотримуватись наступного порядку:

— заключити договір з постачальником сервісів (копію договору необхідно навести у складі землевпорядної документації як підтвердження факту використання відповідного сервісу);

— виконати супутникові геодезичні спостереження у відповідності до вимог п.4.4 "Інструкції з топографічного знімання";

— застосувати до супутникових геодезичних спостережень диференційні поправки при використанні режимів RTK та VRS, які надаються сервісами мереж спостережень ГНСС;

— виконати опрацювання результатів вимірювань у відповідному програмному забезпеченні.

Камеральні роботи. Під час виконання камеральних робіт на робочий інвентаризаційний план наносяться межі земельних ділянок, обмежень (обтяжень) у їх використанні та межі угідь, отримані в результаті виконання топографо-геодезичних робіт. Складаються поконтурні відомості з експлікацією, в яких зазначаються номери контурів, площа земельних ділянок, їх кадастрові номери (за наявності), площа угідь на момент проведення інвентаризації, площа обмежень (обтяжень) земельних ділянок, а також складається зведений інвентаризаційний план у такому ж масштабі, що визначений для робочого інвентаризаційного плану.

Окремо складаються реєстри земельних ділянок (земель):

- наданих у власність (користування) з кадастровими номерами;
- наданих у власність (користування) без кадастрових номерів;
- не наданих у власність та користування у розрізі угідь;
- що використовуються без документів, які посвідчують право на них;
- що використовуються не за цільовим призначенням;
- невитребуваних земельних часток (паїв);
- відумерлої спадщини;
- меліорованих земель;
- деградованих земель;
- порушених земель.

На підставі зазначених реєстрів складається зведена порівняльна таблиця даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, та інформації, що міститься у Державному земельному кадастрі, в якій за наявності відображаються розбіжності (табл. 1).

На зведеному інвентаризаційному плані відображається:

- межа об'єкта інвентаризації, межі адміністративно-територіальних утворень (одиниць), межі земельних ділянок, наданих у власність та користування, межі земель, не наданих у власність чи користування, наявні обмеження (обтяження), не витребувані земельні частки (паї), відумерла спадщина, межі земельних угідь з виділенням ріллі, що перебуває у державній власності;
- елементи гідрографії і гідротехнічні споруди, дорожня мережа, лінії електропередач (потужністю 04 тис. кВ і більше), нафто-, газо-, водопроводи, інші об'єкти, які мають захисні, охоронні ті інші зони;
- зрошувані та осушені землі.

На зведеному інвентаризаційному плані чорним кольором наносяться межі земельних

ділянок згідно з документами, що посвідчують право на земельну ділянку, і Державним земельним кадастром; червоним кольором — межі земельних ділянок за результатами проведення інвентаризації земель.

Складення і оформлення технічної документації. Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель включає:

1. Технічне завдання на виконання робіт з інвентаризації земель.

2. Пояснювальну записку, яка повинна містити інформацію про:

- загальну характеристику земельної ділянки (в тому числі опис її місця розташування);
- назву розпорядчого документа, на підставі якого надана земельна ділянка, кому (відомості про власника (користувача) земельної ділянки) та для яких потреб (цільове використання) надана земельна ділянка;
- загальну площу земельної ділянки, у тому числі у розрізі категорій земель та угідь;
- перелік вихідних пунктів геодезичної основи;
- опис методів знімання та перелік інструментів, за допомогою яких було виконано топографо-геодезичні роботи;
- опис складу земельних угідь (експлікація земельних угідь згідно з формою 6-зем);
- порядок зберігання Технічної документації.

Пояснювальна записка складається і підписується безпосереднім виконавцем робіт.

3. Текстові матеріали:

— рішення органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування або суду про проведення інвентаризації земель;

— копії документів, що містять вихідні дані, які використовувалися під час проведення інвентаризації земель;

— матеріали топографо-геодезичних вишукувань;

— реєстри земельних ділянок;

— пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, які посвідчують право на земельну ділянку, і Державному земельному кадастрі.

4. Графічні матеріали.

Графічні матеріали складаються згідно з вимогами чинних нормативних документів України і виконуються на прозорому або непрозорому матеріалі, як правило, за допомогою комп'ютерної техніки або традиційним способом з використанням креслярських інструментів у

форматі, кратному базовому формату А4. В окремих випадках можуть використовуватись інші формати, передбачені державними стандартами України та у масштабі, який забезпечує чітке зображення всіх елементів і написів.

До складу графічних матеріалів технічної документації входять:

- робочий інвентаризаційний план;
- зведений інвентаризаційний план.

Погодження та затвердження технічної документації. Виготовлена в установленому порядку технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель подається на затвердження замовнику.

У випадку проведення робіт з інвентаризації земель відповідно до розділу 7 "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Державний земельний кадастр", за результатами якої здійснюється формування земельних ділянок, матеріали інвентаризації земель підлягають обов'язковому погодженню з територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що здійснює реалізацію державної політики у сфері земельних відносин, а також, у разі необхідності, з іншими органами, передбаченими ст. 186-1 Земельного кодексу України.

Погоджена у такий спосіб технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель затверджується органами, які прийняли рішення про проведення інвентаризації.

Затверджені матеріали інвентаризації є підставою для внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру.

Такі відомості підлягають внесенню до Державного земельного кадастру протягом семи робочих днів після передачі копій матеріалів, отриманих в результаті проведення інвентаризації земель, до місцевого фонду документації із землеустрою.

ВИСНОВКИ

Обсяг виконаних робіт з інвентаризації земель в Україні є недостатнім, що обумовлено як недофінансуванням з боку держави, так і браком зацікавленості у їх виконанні на місцях. Ця проблема потребує уваги як з боку органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування. Запропонований єдиний методичний підхід з проведення інвентаризації земель в Україні в подальшому забезпечить ефективність використання земель, прискорить проведення розмежування земель державної та комунальної власності, створить передумови для формування прозорого земельного ринку. Це дасть змогу органам державної влади і орга-

нам місцевого самоврядування приймати ефективні управлінські рішення за рахунок надходжень коштів до відповідних бюджетів.

Література:

1. Про Державний земельний кадастр / Закон України // Верховна Рада України; Закон від 07.07.2011 № 3613-VI.

2. Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Форма типового документа від 23.05.2012 № 513.

3. Стандарт підприємства: "Склад та зміст технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)", Центр ДЗК України, 2013 р.

4. Калюжний М.Н., Дорош Й.М. Науково-методичні засади інвентаризації земель сільськогосподарського призначення / М.Н. Калюжний, Й.М. Дорош // Землевпорядний вісник. — 2011. — № 6. — С. 29—31.

5. Мартин А.Г. Інвентаризація земель: як її здійснювати у сучасних умовах/ Земельний союз України. 27.05.2011 р./ А.Г. Мартин [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zsu.org.ua/index.php/andrij-martin/91-2011-05-27-14-48-38>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), Law "On the State Land Cadastre", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (Accessed 15 May 2015).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), Resolution "On approval of of Procedure for Conducting land inventory", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/513-2012-%D0%BF> (Accessed 15 May 2015).

3. Tsentr DZK Ukrainy (2013r), Standart pidpriemstva: "Sklad ta zmist tehnicnoyi dokumentatsiyi iz zemleustroyu schodo vstanovlennya mezh zemelnoyi dilyanki v naturi (na mistsevosti)" [Standard enterprises: "Structure and content of technical documentation on land management on establishing the boundaries of land in kind (on the ground)"], Tsentr DZK Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

4. Kalyuzhniy, M.N. and Dorosh, Y.M. (2011), "Scientific-methodical bases inventory of agricultural land", Zemlevporyadnyy visnik, vol.6, pp. 29-31.

5. Martyn, A.G. (2011), "Inventory of land: how to implement it in modern terms", Zemelniiy soyuz Ukrainy, available at: <http://zsu.org.ua/index.php/andrij-martin/91-2011-05-27-14-48-38> (Accessed 15 May 2015).

Стаття надійшла до редакції 27.05.2015 р.